

لیکونکی: م. ک. بهادرا کمار «M.K. Bhadrakumar»

منبع او خپریډو نیټه: نیوزکلیک «2022-01-27»

ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سید حسام «مل»

لویدیځ له طالبانو سره همکاري کوي

the West Co-opts the Taliban

لړۍ -- په افغانستان کې د پېښو انعکاس - ۴۰ - په گوته کوي چې څنگه په اوسلو کې د لویدیځ ډیپلوماتانو او طالب چارواکو تر منځ وروستی درې ورځنی غونډه د کابل په اوسني سیاست کې یو نوی پړاو په نښه کوي .

The series -- Reflections on Events in Afghanistan-40— points out how the recent three-day conclave in Oslo between a core group of western diplomats and Taliban officials marks a new phase in current Kabul politics.

د طالبانو پلاوي د بهرنیو چارو د سرپرست **امیر خان متقي** په مشرۍ د ۲۰۲۲ کال د جنورۍ په ۲۴ مه د ناروي په اوسلو ښار کې له غربي ډیپلوماتانو سره وکتل .

په اوسلو کې د جنورۍ په «۲۳-۲۵» د طالبانو له چارواکوسره د غربي ډیپلوماتانو د یوې اصلي ډلې د خبرو اترو درې ورځنی غونډه د افغانستان په سیاسي وضعیت کې یو نوی پړاو په گوته کوي . د لویدیځ استازیتوب د متحده ایالاتو، انګلستان، آلمان، فرانسې او ایټالیا او همدارنګه د اروپایي اتحاديې لخوا ترسره شوی .

ناروي په ځانگړي ډول د جلا شوي گوندونو پخلاينې لپاره ځای په ځای شوی ناروي په افغانستان کې د خپل قوي استخباراتي سيستم سر بيره، په نړيواله ډيپلوما سي کې په مختلفو تيا ترونو لکه موزمبيق، وينزويلا، کولمبيا، فيليپين، اسرائيل او فلسطيني سيمو، سوريه، ميانمار، سوماليا، سريلانکا، سوډان اوسويلی افريقا کې د ځان لپاره ځای جوړ کړی دی .

په افغانستان کې د يو فعال استخباراتي ستیشن په نشتوالي کې، CIA او MI6 د ناروي د کډوالو شورا (NRC) په معلوما تو پورې خپل کړنی يا فعاليتونه تړلی دي ، چې د زرگونو ساحوي کارمندانو پراخه شبکه لري NRC د کلونو په اوږدو کې له طالبانو سره د حسد وړ (رخي وړ يا غبطه انگيز) کاري اړيکي ساتلي.

د ناروي د کډوالو د موسسې (NRC) عمومي منشی بناغلي جان ايگلند (Jan Egeland) داوسلو د ښار څخه د باندې دسوريا موريا په هوټل کې چې په يوه غونډی کې د يو ځنگل په مينځ کې پروت اود واورو سره احاطه شوی وود هغه هوټل د تړلی دروازی تر شا خپل مخا طبينو ته وينا وکړ او پخپل وينا سره درسنيو د مسولينو ویده ذهنونو ته نوی ساه يا ژوند او تحرک ورکړ او غونډه د دري ورځو لپاره چې په هغه کې د افغانستان د طالبانو ورغلی هيبت او غربي ډيپلوما تان حضور لرل خپل استدلال وړاندی کړ :

بندیزونه «تحریمونه» مور شاته دروي. مور د بندیزونو له ليرې کولو پرته ژوند نه شو ژغورلی. دوی يعنی تحریم لرونکی هماغه خلکو ته زيان رسوي چې نا تو د اگست تر ميا شتي پورې په ملیارونو ډالر دهغو «دافغانانو» په دفاع لگولي دي " .

مور بايد له هغو کسانو سره خبرې وکړو چې په هيوادونو کې کنترول لري چيرې چې خلک مرستي ته اړتيا لري. مور له هغو کسانو سره خبرې کوو چې زموږ لپاره د ژوند ژغورل شرايط ممکن کوي ، مور دا هر چيرې کوو. دوی (يعنی طالبان) د هيواد اصلي چارواکي دي. او دوی گوري چې اقتصاد اوس څنگه د سقوط په حال کې دی او د لويديز هيوادونو مرستي ته خورا سخته اړتيا ده .

ايگلند وويل چې دا خبرې په سم لوري کې يو گام دی. د غونډې اصلي موخه په افغانستان کې ناوړه بشري وضعیت او د لويديځ ټوليز غبرگون و. په هر صورت، د ناروي دا ډول خوندور ميله پالنه - کوم چې د طالب چارواکو دروستلو لپاره يوه شخصي الوتکه کابل ته واستول شوه بی ساری دی - حال دا چې مخکې په لويديځ پلازمينو کې د طالبانو ښکيلتيا يقينا د قهر او اعتراضونو لامل و .

له همدې امله په خبرو کې د بشري حقونو وضعیت هم مطرح شو. له څه مودې راهيسې عمومي خبرې دا وې چې د مارچ په ۲۰ د نوروز له جشن سره سم به طالبان په افغانستان کې د ښځو او نجونو د حقونو په اړه د بشري حقونو فعالانو ته د ځای ورکولو لپاره ځينې اعلانونه وکړي.

په عين حال کې، په افغانستان کې د يوه "ټول شموله حکومت" په اړه د انديښني وړ پوښتنه موجوده ده، چې طالبانو يې ژمنه کړې وه. بل مطلب دا چې يو ځل بيا، د ناروي

کوربه د "افغان مدني ټولني استازو" لپاره يوه جلا غونډه جوړه کړه .

اووه (۷ تن) غوره شوي کسان لکه سيد اسحاق گيلاني، هلال الدين هلال، عبدالکريم خرم، جعفر مهدي، امين احمد، اسماعيل غضنفر او خان اقا زيارمل وو. په لنډه توگه، بايد په گوته شي چي د اشرف غني د حکومت تجربه لرونکي افغان سياستوال او شخصيتونه د لويديځ پلوه مخونو په گټه له پامه غورځول شوي .

په زړه پوري خبره دا ده، چي په کابل کې دوه نامتو څېرې پخواني ولسمشر حامد « کرزي » او پخواني اجرائيه رييس عبدالله عبدالله - د اوسلو له غونډې خپل واټن په نښه کړ . د طالبانو او "اوو غوره شويو" کسانو ترمنځ تعامل په يوه گډه اعلاميه کې پای ته ورسيد چې هيله او اراده يې څرگنده کړه چې "په هيواد کې د غوره سيا سي، اقتصادي او امنيتي پايلو لپاره په گډه کار وکړي " .

له شک پرته، د طالبانو لومړيتوب د دوی پر مشرانو د لويديځ د بنديزونو ليري کول او د حکومت لپاره د نړيوالو پيژندلو د دوه اړخيزو اهدافو درک کول دي. په پام کې ده چې د طالبانو پلاوي چې مشري يې د بهرنيو چارو وزارت سرپرست امير خان متقي کوله او لويديځو ديپلوماتانو (چې د امريکا ځانگړی استازی توماس ويست هم په کې شامل و) په دې اړه مفصلي خبرې کړې دي. متقي په خوښۍ وويل: "ناروي مور ته د دې فرصت برابرول په خپل ذات کې يوه لاسته راوړنه ده، ځکه مور له نړۍ سره ستيج شريک کړ " .

ټول هغه څه چې د بهرنيو چارو وزير هویتفيلډ به ويل دا وو: "دلته په اوسلو کې غونډې د لويديځو هيوادونو لپاره يو ښه فرصت برابر کړ ... ترڅو روښانه کړي چې دوی له طالبانو څه تمه لري. که مور له خلکو سره مرسته وکړو او د لا بد ترکيدو بشري ناورين مخه ونيسو، مور بايد په هيواد کې د حقيقت پلوه چارواکوسره خبرې اترې وکړو . هغې وويل: «د طالبانو ارزښتونه او پاليسي زموږ له ارزښتونو سره خورا توپير لري. مگر مور بايد د نړۍ سره کار وکړو لکه څنگه چې دا دی. مور په دې باور يو چې دا مهمه ده چې له طالبانوسره دا ډول خبرې وشي

» خو هویتفيلډ ټينگار وکړ: " اجازه راکړئ چې ټينگار وکړم چې د دې ډول خبرو اترو اسا نتيا په هيڅ ډول په افغانستا کې د حقيقي چارواکو مشروعيت نه استازيتوب کوي ... مور پوهيږو چې طالبان به په فعاله توگه د خپلو گټو دفاع وکړي - او د مشروعيت په لټه کې دي ... مور روښانه غوښتنې وړاندې کړې، او اوس مور بايد انتظار وکړو او وگورو چې ايا دوی هغه څه وړاندې کوي چې دوی ويلي دي

د Huitfeldt په الفاظو کې، "په يوه خوندي ځای کې مخامخ، دوی ته يو روښانه پيغام ورکړل شو: مشروعيت بايد پخپله د افغانانو له خوا راشي، او دا د پخلاینې او يو ډير ټول شموله حکومت ته اړتيا لري ... د افغانانو ترمنځ پخلاینه - او د دې لپاره يو چوکاټ رامینځته کوي. له طالبانو سره د لويديځ د ښکيلتيا زياتوالی - وخت نيسي، او په اوسلو کې د ناستې په خونه کې د ډيرو خلکو په پرتله به ډير وخت ونيسي. خو خبرې اترې به ژورې اغيزې ولري ... دوی د اړيکو نقطې رامینځته کوي .

د راپورونو له مخې لويديځ ديپلوماتانو د طالبانو په وړاندې "مثبت غوښتنې" وړاندې کړې او "تعقيب به وکړي او وگوري چې ايا دوی پوره شوي " .

دلته لوی انځور څه دی؟ په بنکاره ډول، واشنګټن د روسیې او چین سره د خپل سیالي په شا کې د افغانستان په اړه د بیرني احساس احساس کوي. په ترتیب سره د اوکراین او د ژمي المپیک په اړه د روسیې او چین مصروفیتونه په اوسلو کې د غونډې د مهالویش لپاره ګټور دي .

په حقیقت کې، د پاکستان او افغانستان په اړیکو کې وروستي خرابوالی لویدیځ ته فرصت ورکوي چې طالبان د پاکستان له لاسوهنو څخه خلاص کړي. په پای کې، د خبرو اترو یوه بڼه رامنځته شوه، چې په بشپړه توګه د سیمه ایزو دولتونو څخه تیرېږي .

خو بیا باید یوازې سیمه ییز دولتونه پوره پر غاړه واخلي. دوی د طالبانو په حکومت کې د نفوذ کولو لپاره ازاد لاس درلود، خو دوی په خپلو پښو ودرېدل او یو متحد هدف یې نه درلود. په ساده ډول، لوېدیځو قدرتونو د سیمه ایزو دولتونو د بې ځایه کولو پر ځای په یوه خلا کې ځای نیولی دی .

دا به پایلې ولري. په بنکاره ډول، امریکا نه غواړي چې طالبان مسکو یا بیجینګ ته متوجه شي. د دې لپاره، دا به په افغانستان کې د غربي نادولتي موسسو، بشردوستانه مرستندو ویه ډلو او نړیوالو ادارو له لارې اغیزمن حضور رامنځته کړي

. په راتلونکي وخت کې په طالبانو باندې د فشار په زیاتیدو سره، واشنګټن هیله لري چې له خپلو سیاستونو ګټه واخلي. واشنګټن اوس ازاد لاس لري چې د طالبانو د حکومت د چلولو لپاره له سیاسي، اقتصادي او نړیوالو وسایلو کار واخلي. دا د امریکا په ګټه نه ده چې د سیمې کوم دولتونه پر افغانستان تسلط ولري .

په بله وینا، له افغانستان سره به مالي او بشري مرستې د یوې وسیلې په توګه وکارول شي چې د طالبانو حکومت وکولای شي پرته له دې چې خپلو ګاونډیانو ته تکیه وکړي، په واک کې پاتې شي. البته، طالبان تل له امریکا سره د اړیکو د عادي کولو غوښتونکي دي او د مد یریت وړ وي .

په حقیقت کې، دا ډول ستراتیژي به د ګاونډیو هیوادونو لپاره دا نور هم ستونزمن کړي چې پریکړه وکړي چې څه وکړي. د ګاونډیو هیوادونو لپاره تر ټولو معقوله لاره دا وه چې د طالبانو په رسمیت پېژندلو لپاره همغږي تگلارې ته ورسېږو. پاکستان د برلاسی لپاره ډېره هڅه وکړه .

----- **په درناوی «01-02-2022»**